

Колектив авторів

Керівник авторського колективу д.е.н., професор **Л.О. Примостка** (вступ; розділ 1; п.п.2.4; 5.1–5.3; 5.7; п.п. 6.1–6.5 у співавторстві; розділ 7; п.п. 8.3–8.7; п.п. 10.4 – у співавторстві; п.п. 11.1, 11.3; п.п. 12.1, 12.2, 12.4), к.е.н., професор **І.В. Краснова** (розділ 4, п.п. 4.5 – у співавторстві), д.е.н., професор **О.О.Примостка** (п.п. 2.1– 2.2), к.е.н., доцент **В.В. Лавренюк** (п.п. 5.5–5.6; п.п. 10.1–10.3, 10.5), к.е.н., доцент **П.М. Чуб** (розділ 3; п.п. 5.4; п.п. 6.3–6.5 у співавторстві), к.е.н., доцент **А.В. Нікітін** (п.п. 11.4), к.е.н., доцент **В.Г. Шевалдіна** (п.п. 4.5 – у співавторстві), к.е.н., доцент **О.І. Шварц** (розділ 9), к.е.н., доцент **А.М. Суторміна** (п.п. 8.1 у співавторстві), к.е.н., доцент **К.М. Суторміна** (п.п. 10.4 у співавторстві), к.ф.н., доцент **Є.В. Позднишев** (п.п. 11.5), к.е.н. **Н.С Білань** (п.п. 6.1–6.2 у співавторстві, 8.1 у співавторстві; 8.2), к.е.н. **А.О. Примостка** (п.п. 12.3), **М.Я. Білань** (п.п. 2.3), **І.В. Домінова** (п.п.11.2).

Рецензенти

О. І. Береславська, д.е.н., проф.
(Університет державної фіскальної служби України)

О. Д. Вовчак, д.е.н., проф.
(ДВНЗ «Університет банківської справи»)

О. О. Терещенко, д.е.н., проф.
(Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана)

Редакційна колегія фінансово-економічного факультету

Голова редакційної колегії: Хлівний В. К., проф., к.е.н.

Відповідальний секретар редакційної колегії: Мурашко О. В., доц., к.е.н.

Члени редакційної колегії: Аржевітін С. М., д.е.н.; Гаманкова О. О., проф., д.е.н.; Гапонюк М. А., проф., к.е.н.; Майорова Т. В., проф., д.е.н.; Опарін В. М., проф., д.е.н.; Примостка Л. О., проф., д.е.н.; Терещенко О. О., проф., д.е.н.; Федосов В. М., проф., д.е.н.

Рекомендовано до друку Вченою радою КНЕУ
Протокол № 9 від 22.06.2017

У 67 Управління банківськими ризиками [Електронний ресурс]: підручник /
Л. О. Примостка, І. В. Краснова, В. В. Лавренюк та ін. — Київ : КНЕУ, 2018.
— 535, [1] с.
ISBN 978-966-926-201-1

Підручник підготовлено відповідно до програми навчальної дисципліни «Управління банківськими ризиками», включеної до навчального плану підготовки магістрів з банківської справи. У підручнику викладено питання економічної сутності та класифікації ризиків у банківській сфері; принципи побудови та складові системи ризик-менеджменту в банку; прийоми ідентифікації та оцінювання банківських ризиків; методи управління ризиками; інструментарій управління ринковими ризиками; механізми хеджування ризиків; особливості оцінювання системного та комплаєнс ризиків; процедури контролю та моніторингу банківських ризиків. Матеріал викладено з урахуванням вимог Національного банку України щодо організації систем ризик-менеджменту у вітчизняних банках та міжнародного досвіду управління банківськими ризиками. Розгляд базових положень супроводжується значною кількістю прикладів.

Підручник дозволить сформувати системні знання з теорії та практики управління банківськими ризиками, вивчити методи ідентифікації, оцінювання, контролю та моніторингу банківських ризиків, оволодіти навичками раціональної організації систем ризик-менеджменту в банках.

Для студентів вищих навчальних закладів економічних спеціальностей магістерського рівня підготовки, аспірантів, викладачів, спеціалістів банківської системи.

УДК 336.71:005.52:005.334(075.8)

Розповсюджувати та тиражувати
без офіційного дозволу КНЕУ забороняється

© Л. О. Примостка, І. В. Краснова,
В. В. Лавренюк та ін., 2018
© КНЕУ, 2018

ISBN 978-966-926-201-1

Зміст

Вступ	6
Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМИ РИЗИКАМИ	8
1.1. Сутність та фактори виникнення економічних ризиків.	8
1.2. Загальна характеристика та класифікація банківських ризиків.	13
1.3. Зміст, завдання та принципи управління банківськими ризиками	22
1.4. Етапи процесу управління ризиками.	25
1.5. Стратегії управління банківськими ризиками.	30
1.6. Взаємозв'язок ризиків із фінансовими результатами діяльності банку ...	36
Розділ 2. ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ БАНКІВСЬКИХ РИЗИКІВ	46
2.1. Виявлення та ідентифікація банківських ризиків	46
2.2. Кількісні показники оцінювання банківських ризиків	52
2.3. Математичні методи оцінювання ризиків	61
2.4. VaR-метод кількісної оцінки ризику.	74
Розділ 3. МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМИ РИЗИКАМИ	86
3.1. Класифікація методів управління банківськими ризиками.	86
3.2. Методи уникнення банківських ризиків	88
3.3. Методи самостійного зниження банківських ризиків.	89
3.4. Методи трансферу (передавання) банківських ризиків.	101
Розділ 4. КОНТРОЛЬ ТА МОНІТОРИНГ БАНКІВСЬКИХ РИЗИКІВ	115
4.1. Функції та завдання внутрішньобанківського контролю ризиків	115
4.2. Ризик-орієнтований підхід до побудови внутрішнього контролю в банку	122
4.3. Внутрішній контроль комплаєнс-ризиків банку	127
4.4. Моніторинг банківських ризиків.	131
4.5. Інформаційні звіти в системі моніторингу банківських ризиків.	141
4.6. Організаційна структура служби внутрішнього контролю в банках.	144
Розділ 5. УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМИ РИЗИКАМИ БАНКУ	154
5.1. Сутність та джерела виникнення кредитних ризиків у діяльності банку .	154
5.2. Методи управління кредитним ризиком банку.	163
5.3. Управління ризиком окремого кредиту.	171
5.4. Класифікаційні моделі оцінки кредитного ризику	187
5.5. Загальні вимоги регулятивних органів до оцінки кредитних ризиків за активними операціями банків	191
5.6. Визначення кредитних ризиків за активними операціями банків в Україні.	208
5.7. Ефективність управління кредитними ризиками банку	216

Сезонне коригування та приведення показників до річного виміру здійснюється в такий спосіб:

1) за формулою:

$$\frac{A}{n} \times I_t^p, \quad (5.22)$$

де I_t^p — значення показника за звітний період поточного року;

$$A = \sum_{i=1}^n \frac{I_i}{I_t^p}, \quad (5.23)$$

де I_i — значення показника за рік i ;

I_t^p — значення показника за відповідний період року i ;

n — кількість попередніх років, за якими одночасно наявні значення I_i та I_t^p , та

2) за методом ковзної річної суми за такою формулою:

$$I_t^p + (I_{t-1} - I_{t-1}^p). \quad (5.24)$$

У випадку якщо показник не потребує сезонного коригування, банк приводить його до річного виміру за такою формулою:

$$I_t^p \times \frac{4}{K}, \quad (5.25)$$

де K — порядковий номер останнього звітного кварталу.

Клас боржника — юридичної особи визначається залежно від значення інтегрального показника з урахуванням величини підприємства (велике, середнє або мале). З метою забезпечення адекватної оцінки активу банк враховує ознаки, які свідчать про високий кредитний ризик боржника/контрагента.

5.7. Ефективність управління кредитними ризиками банку

Створення системи кредитного ризик-менеджменту в банківській практиці є важливим механізмом стабілізації банківської системи в цілому, але для оцінки сукупного ризику банку абсолютних даних ще недостатньо. У багатьох країнах якість кредитного портфеля, або кредитний ризик банку, є індикатором якості всіх сукупних активів. Такий підхід виправданий, оскільки кредити — найбільш ризикована частина активів банку, і саме кредитний портфель визначає загальний рівень ризикованості активів. Це дає підстави за обсягами резерву під кредитні ризики судити про якість активів банку.

У міжнародній практиці для оцінювання якості активів банку застосовується коефіцієнт (k), обчислений як відношення середньозваженої суми класифікованих активів до капіталу банку і виражений у процентах. Середньозважена сума

класифікованих активів — це сукупний розмір можливих втрат за активними операціями, насамперед за кредитами, який вимірюється величиною резерву:

$$k = \frac{KA}{K} \cdot 100, \quad (5.26)$$

де KA — середньозважена сума класифікованих активів; K — капітал банку.

Рівень можливих втрат за кредитними операціями порівнюється з капіталом банку, а не з іншими показниками, тому що ці втрати мають компенсуватися за рахунок власних коштів банку. Банки зі значним капіталом мають і вищий ступінь захисту своїх вкладників. Для коефіцієнта k запроваджено шкалу значень, за якою банку присвоюється певний рейтинг якості активів. Ця шкала не є уніфікованою чи стандартною, — конкретні межі зміни коефіцієнта визначаються для кожної країни з урахуванням існуючих економічних умов і стану банківської системи.

Науково обґрунтована система оцінювання якості активів має базуватися на даних статистичних досліджень. Для всіх банків, які діють у даній країні, розраховується коефіцієнт k , і залежно від його значень банки поділяються на п'ять груп. Діапазон зміни коефіцієнта k для банків, що увійшли до групи найбільш надійних і стабільних, береться за основу для встановлення допустимих меж оцінки активів з рейтингом «добре». Аналогічні розрахунки проводяться за кожною групою банків, у результаті чого і формується шкала оцінки якості активів. Отже, якість кредитного портфеля банку оцінюється за співвідношенням можливих втрат за кредитними операціями, визначених за обсягом резерву під кредитні ризики, та власного капіталу банку.

Оцінювання ефективності кредитної діяльності банку має велике значення в системі прийняття управлінських рішень. Ефективність управління кредитним портфелем банку визначається за співвідношенням між такими параметрами, як рівень доходності та величина кредитного ризику портфеля.

У теорії обґрунтовано кілька коефіцієнтів ефективності управління портфелями активів, які використовуються для прийняття управлінських рішень у процесі формування ефективних портфелів. У загальному випадку коефіцієнт ефективності управління портфелем є відношенням різниці між доходністю портфеля (реальною або очікуваною) та ставкою без ризику до показника, який відображає ризик портфеля.

За економічним змістом перевищення доходності портфеля над ставкою без ризику є премією, яку отримує його власник за ризик, котрий він взяв на себе, придбавши певні активи в процесі формування свого портфеля. При цьому слід звернути увагу, що в коефіцієнтах ефективності, обґрунтованих у портфельній теорії, береться до уваги інвестиційний ризик (імовірність недоодержання доходів за портфельними активами). У процесі управління кредитним портфелем банку пріоритетне значення має кредитний ризик. Оскільки кредитні операції по суті є різновидом інвестиційної діяльності, то, спираючись на обґрунтовані у портфельній теорії коефіцієнти ефективності, введемо аналогічний показник, який ураховує не інвестиційний, а кредитний ризик.

Коефіцієнт ефективності управління кредитним портфелем банку визначається за формулою:

$$kC = \frac{d - r_0}{IR}, \quad (5.27)$$

де kC — коефіцієнт ефективності управління кредитним портфелем; d — дохідність портфеля; r_0 — ставка без ризику; IR — показник ризику кредитного портфеля.

Розглянемо економічний зміст показника ефективності. Безризикова кредитна ставка r_0 показує рівень дохідності портфеля, сформованого наданням кредитів тільки першокласним позичальникам із рейтингом, наприклад, AAA за системою Standard&Poors. Зауважимо, що назва «ставка без ризику» є досить умовною й означає не цілковиту відсутність ризику, а лише його мінімальний (найнижчий із усіх можливих варіантів) рівень. Як правило, така ставка дорівнює базовій ставці, яка діє на даному кредитному ринку (LIBOR, prime-rate, ставка рефінансування, ставка за цінними паперами уряду), хоча в окремих випадках може й відрізнятися від неї.

Коли кредит надано позичальнику, з яким пов'язується певний ризик, то кредитна ставка перевищує базову на величину кредитного спреду, котрий відображає рівень ризику клієнта. Величина кредитного спреду залежить від умов конкретного ринку та загальної економічної ситуації. Наприклад, на міжнародних ринках для позичальників з рейтингом ВВ кредитна ставка перевищує базову на 1,5—2 %, з рейтингом В — на 5 %, а для клієнтів з найнижчим рейтингом ССС кредитний спред може досягати 6—12 %.

Отже, надавши кредити позичальникам з рейтингом, нижчим за AAA, банк має змогу сформувати кредитний портфель з дохідністю r , яка буде відрізнятися від безризикової ставки. Тоді коефіцієнт ефективності управління кредитним портфелем покаже величину додаткових доходів понад рівень дохідності безризикового кредитного портфеля, котру одержить банк у розрахунку на одиницю прийнятого кредитного ризику. Вище значення коефіцієнта означає ефективніше управління кредитним портфелем комерційного банку і розцінюється як більш привабливе.

Коефіцієнт ефективності управління кредитним портфелем може бути використаний банком у процесі перспективного або ретроспективного аналізу. Перспективний аналіз проводиться на стадії формування кредитного портфеля і дає змогу порівняти ефективність різних варіантів розміщення ресурсів. Крім того, цей підхід можна використати для формування портфеля заданої якості. Для цього варто установити внутрішній ліміт ефективності кредитних операцій — граничний рівень, нижче за який видача кредиту визнаватиметься недоцільною. У результаті буде сформовано оптимальний з погляду співвідношення доходу та ризику кредитний портфель.

Ретроспективний аналіз дає змогу оцінити результати управління кредитним портфелем банку порівняно з очікуваними (плановими) значеннями коефіцієнтів ефективності, а також з аналогічними показниками діяльності інших банків або із ринковим портфелем. За результатами ретроспективного аналізу виявляють динаміку ефективності кредитного портфеля та її відповідність стратегії управління банком.

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА ПІДСУМКИ

Кредитний ризик — невизначеність щодо повного та своєчасного виконання позичальником своїх зобов'язань згідно з умовами кредитної угоди.

Кредитний ризик характеризує економічні відносини, що виникають між двома контрагентами — кредитором і позичальником — з приводу перерозподілу фінансових активів.

Рівень ризикованості клієнта трансформується в ризик самого банку, адже за умови встановлення кредитних відносин ризики, на які наражається позичальник, стають ризиками самого банку.

Кредитний портфель — це сукупність усіх кредитів, наданих банком для одержання доходів, в т. ч. прострочених, пролонгованих, сумнівних.

Дохідність і ризик — основні параметри управління кредитним портфелем банку, за їх співвідношенням визначається ефективність кредитної діяльності банку.

Індивідуальний кредитний ризик визначається індивідуальною спроможністю позичальників (контрагентів) своєчасно та в повному обсязі розрахуватися за прийнятими зобов'язаннями.

Складові індивідуального кредитного ризику: кредитний ризик щодо позичальника; кредитний ризик щодо способу забезпечення позички; кредитний ризик щодо кредитної угоди.

Портфельний кредитний ризик — міра (ступінь) ризикованості кредитного портфеля банку, який є сукупністю усіх кредитів, наданих банком для одержання доходів.

Сукупний ризик кредитного портфеля залежить від рівня ризикованості кредитів, з яких його сформовано (але не є сумою ризиків). Для визначення портфельного ризику слід проаналізувати ризик усіх кредитів.

Показник ризику кредитного портфеля банку — відношення резерву під можливі втрати за кредитними операціями банку до вартості кредитного портфеля (у процентах).

Класифікаційні моделі оцінки кредитного ризику — статистичні прийоми, за допомогою яких визначається ймовірність банкрутства потенційного позичальника. Використовуються для прийняття рішень щодо надання кредитів.

Управління кредитним ризиком здійснюється на таких ієрархічних рівнях:

- міжнародному (мезорівень),
- національному, який включає загальнодержавний рівень та рівень банківської системи (макрорівень),
- рівні кожного банку (мікрорівень).

Методи управління кредитним ризиком на рівні окремого кредиту: аналіз кредитоспроможності позичальника; аналіз та оцінка кредиту; структурування позички; документування кредитних операцій; контроль за наданим кредитом і станом застави.

Методи управління кредитним ризиком на рівні кредитного портфеля банку: диверсифікація; лімітування; створення резервів для відшкодування втрат за кредитними операціями банків; сек'юритизація; хеджування.

Методи управління кредитним ризиком на загальнодержавному рівні:

- формування законодавчо-правової бази для забезпечення кредитної діяльності банків, гармонізованої з європейським нормативно-правовим полем;
- створення державних гарантійних фондів, головним завданням яких є надання державних гарантій для кредитування пріоритетних для держави галузей економіки;
- формування на рівні держави інтегрованого фінансово-інформаційного простору з метою підвищення якості фінансової інформації.

Методи управління кредитним ризиком на рівні банківської системи (здійснює Національний банк України):

- встановлення загальнообов'язкових обмежень на певні кредитні (балансові та позабалансові) операції та/або категорії банківських активів та зобов'язань за допомогою запровадження розрахункових коефіцієнтів (індикаторів) кредитного ризику, яких мають дотримуватися всі банківські установи.
- моніторинг загального рівня кредитного ризику по банківській системі в цілому з метою виявлення та попередження кредитних дисбалансів та недопущення переростання кредитного ризику у катастрофічний на рівні банківської системи;
- нагляд за діяльністю банків на кредитному ринку та вжиття превентивних заходів з боку банківського нагляду щодо накопичення кредитного ризику

Методи управління кредитними ризиками на міжнародному рівні:

- фінансово-інформаційна взаємодія країн, яка включає уніфікацію стандартів фінансової звітності через адаптацію національних стандартів до міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), а також приведення національних норм регулювання банківської діяльності до вимог Базельського комітету;
- створення міжнародних стабілізаційних (резервних) фондів з метою згладжування суттєвих дисбалансів між рівнями розвитку банківських систем країн світу;
- використання міжнародних кредитних рейтингів для виявлення найбільш ризикових учасників міжнародного кредитного ринку, оцінювання рівня кредитних ризиків в країні та її привабливості для закордонних інвесторів;

Кредитоспроможність позичальника—здатність юридичної чи фізичної особи повністю і в зазначені терміни виконати всі умови кредитної угоди.

Метою аналізу кредитоспроможності позичальника є оцінювання кредитного ризику й виявлення джерел повернення основної суми боргу та процентів за кредитом (а не аналіз фінансового стану клієнта як такого).

Процес аналізу кредитоспроможності позичальника включає:

- 1) оцінювання моральних та етичних якостей позичальника, його репутації та намірів щодо повернення позички;
- 2) прогнозування платоспроможності позичальника на період кредитування.

Резерв для відшкодування втрат за кредитними операціями банку — кошти, акумульовані на спеціальному рахунку для компенсації неповернених кредитів.

IRB-підхід (InternalRatings-BasedApproach)— підхід до оцінки кредитних ризиків з метою оцінки достатності регулятивного капіталу, заснований на використанні внутрішніх рейтингів позичальників, тобто рейтингів, що встановлюються самими банками.

Point-in-Time Probability of default (ймовірності дефолту в конкретний момент часу, PITPD)— модель оцінки ймовірності дефолту в конкретний момент часу із урахуванням економічних циклів.

Through-the-cycle Probability of default (середня ймовірність дефолту по всіх економічних циклах)— модель оцінки середньої ймовірності дефолту за весь економічний цикл (рекомендована Базельським комітетом).

Flowrate — коефіцієнт переходу із одного бакету (кошика, групи) прострочки в інший, що визначається як співвідношення суми у відповідному DPD бакеті фактичного місяця до суми за DPD бакетом з попереднього місяця (максимум 100 %).

Rollrate— чистий коефіцієнт переходу із однієї категорії прострочки в іншу, розраховується аналогічно **flowrate** не враховуючи суму відновлення погашення заборгованості.

Loss Factors (коефіцієнти втрат)— показує вірогідність з якою залишок кредиту перейде з поточного не простроченого статусу у прострочений статус (180 днів +)

Базовий (foundation, F-IRB) — IRB-підхід, що передбачає оцінку ймовірності дефолту для окремих клієнтів чи груп клієнтів за власною емпіричною моделлю.

Втрати в разі дефолту (LGD) — компонент (коефіцієнт) розрахунку розміру кредитного ризику, що відображає рівень втрат (збитків) унаслідок дефолту боржника/контрагента.

Дефолт боржника/контрагента — стан у відносинах між банком і боржником/контрагентом, що характеризується ознаками.

Дискримінаційна можливість моделі— це оцінка наскільки добре модель розділяє поганих і хороших клієнтів.

Експозиція під ризиком (EAD) — компонент розрахунку розміру кредитного ризику, що відповідає боргу за активом, який перебуває під ризиком дефолту боржника/контрагента.

Ймовірність дефолту (PD) — компонент (коефіцієнт) розрахунку розміру кредитного ризику, що відображає ймовірність припинення виконання боржником/контрагентом своїх зобов'язань.

Кредитний ризик (CR) — розмір очікуваних втрат (збитків) (EL) за активом унаслідок дефолту боржника/контрагента.

Катастрофічні збитки— це збитки, які можуть бути понесені банком з ймовірністю 1 % (при довірчому інтервалі 99 %, згідно Базеля 2: 100 % — 99 %), але з великою ймовірністю приведуть до дефолту банку.

Мінімальні вимоги— основні мінімальні стандарти, яких банк повинен дотримуватися для використання IRB-підходу.

Неочікувані збитки— це збитки які необхідні для визначення суми покриття економічного капіталу банку та які можливо достовірно оцінити приблизно тільки на основі досвіду минулих років.

Очікувані збитки — це втрати які можуть виникнути у банку у разі реалізації кредитного ризику (аналог резервів на покриття кредитного ризику).

Передбачувальна можливість моделі— оцінка ймовірності передбачення дефолту з використанням моделі.

Рейтингова система— це сукупність всіх методів, процедур, систем контролю і збору даних, а також інформаційних систем, які сприяють оцінці кредитного ризику, присвоєння внутрішніх рейтингів і кількісних оцінок ймовірності дефолту і збитку.

Судження банку— це задокументоване обґрунтоване рішення управлінського персоналу/колегіального органу банку щодо оцінки кредитного ризику за активною банківською операцією, яке ґрунтується на: відповідності фактичних дій щодо визначення кожного з компонентів оцінки кредитного ризику; комплексному та об'єктивному аналізі всієї інформації, що впливає на визначення розміру компонентів і факторів (подій, ознак) оцінки кредитного ризику; власному досвіді банку, що ґрунтується на надійних, безперервних, повних та цілісних статистичних даних, період накопичення яких становить щонайменше три останніх роки поспіль (для новостворених банків — період від початку діяльності), що передують даті розрахунку кредитного ризику (за наявності); забезпеченні повної, своєчасної та об'єктивної оцінки кредитного ризику.

Функція ризику — згідно рекомендацій Базель II функція, на підставі якої компоненти ризику перетворюються в необхідну величину капіталу.

Основна мета контролю за кредитами полягає в тому, щоб не допускати підвищення кредитного ризику понад установлений рівень.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. У чому полягає сутність кредитного ризику?
2. Дайте визначення індивідуального кредитного ризику.
3. Дайте визначення портфельного кредитного ризику.
4. Назвіть складові індивідуального кредитного ризику.
5. Назвіть фактори оцінки кредитного ризику.
6. Які фактори дають змогу оцінити кількість індивідуального кредитного ризику?
7. Які фактори дають змогу оцінити якість індивідуального кредитного ризику?
8. У чому полягає сутність моделі CART?
9. Для чого призначена Z-модель Альтмана?
10. У чому полягає сутність моделі нагляду за кредитами Чессера?
11. Які недоліки статистичних моделей передбачення кредитних ризиків?
12. Які методи зниження ризику на рівні окремого кредиту може використати менеджмент банку в процесі кредитування?
13. Які методи зниження ризику на рівні кредитного портфеля банку?
14. Які види диверсифікації кредитного портфеля застосовуються у банківській практиці?
15. У чому полягає сутність сек'юритизації активів банку?
16. У чому полягає сутність підходу IRB?
17. Охарактеризуйте основні компоненти IRB-підходу.
18. За якими класами активів ранжуються портфелі в IRB-підході?
19. Які основні складові управління кредитним ризиком банку в межах IRB-підходу?
20. Назвіть та охарактеризуйте основні види IRB-підходу.
21. У чому полягає необхідність формування економічного капіталу в межах IRB-підходу?

22. В чому полягає зміст EL і UL та особливості їх обчислення?
23. Як обчислюється величина неочікуваних збитків згідно IRB-підходу?
24. Які підходи до оцінки ймовірності дефолту виокремлюються у межах IRB-підходу?
25. Який зміст компонента LGD та в чому полягає процедура його обчислення?
26. Як відбувається оцінка ймовірності дефолту позичальників в банках України?
27. Як проводиться оцінка ймовірності дефолту боржника — фізичної особи в банках України?

ЛІТЕРАТУРА

1. The Internal Ratings-Based Approach. Supporting Document to the New Basel Capital Accord // Basel Committee on Banking Supervision. — January 2001. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.bis.org/publ/bcbsca05.pdf>.
2. An Explanatory Note on the Basel II IRB Risk Weight Functions // Basel Committee on Banking Supervision. — July 2005. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.bis.org/bcbs/irbriskweight.pdf>.
3. International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards. A Revised Framework Comprehensive Version // Basel Committee on Banking Supervision. — June 2006. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.bis.org/publ/bcbs128.pdf>.
4. Reducing variation in credit risk-weighted assets — constraints on the use of internal model approaches. Consultative Document // Basel Committee on Banking Supervision. — March 2016. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.bis.org/bcbs/publ/d362.pdf>.
5. Guidelines on PD estimation, LGD estimation and the treatment of defaulted exposures. Consultation paper // European Supervisory Authorities. — 14 November 2016. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.esa.europa.eu/documents/10180/1659311/Consultation+Paper+on+Guidelines+on+PD+LGD+estimation+and+treatment+of+defaulted+assets+%28EBA-CP-2016-21%29.pdf>.
6. Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями: Постанова Правління Національного банку України від 30.06.2016 № 351.
7. Примостка Л. О. Аналіз банківської діяльності: сучасні концепції, методи та моделі: Монографія. — К.: КНЕУ, 2002. — 316 с.
8. Кредитний ризик комерційного банку: Навч. посіб. / В. В. Вітлінський, О. В. Пернарівський, Я. С. Наконечний, Г. І. Великоіваненко; За ред. В. В. Вітлінського. — К.: Т-во «Знання», КОО, 2000. — 251 с.
9. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків»: Постанова Правління НБУ від 15.03.2004 р., № 104.
10. Синки Дж. Управление финансами в коммерческих банках: Пер с англ. — М.: Catallaxy, 1994. — 820 с.
11. Усоскин В. М. Современный коммерческий банк: управление и операции. — М.: ИПЦ «Вазар-Ферро», 1994. — 320 с.
12. Руководство по кредитному менеджменту: Пер. с англ. / Под ред. Б. Эдвардса. — М.: ИНФРА-М, 1996. — 464 с.
13. Черных С. Управление банковскими рисками // Вопросы экономики. — 2004. — № 8. — С. 120—121.
14. Основополагающие принципы эффективного банковского надзора / Базельский комитет по банковскому надзору. — Базель, 1997.